

Przesłuchanie Josefa Pölla, 10.7.1947 r.

Poniższy fragment z protokołu przesłuchania byłego funkcjonariusza Schutzpolizei Josefa Pölla przytaczamy z kilku powodów:

- 1) jest to jeden z protokołów opisujących wykonywane rutynowo czynności w czasie masowych rozstrzeliwań oraz
- 2) Pöll potwierdza tutaj, nie będąc wcale o to pytany, że można było bez obawy o własne życie odmówić wzięcia udziału w rozstrzeliwaniach.

Przesłuchanie odbyło się zaledwie kilka lat po tych czynach, dzięki czemu wspomnienia były wciąż żywe, a możliwości zmowy między sprawcami mniejsze. W takich przesłuchaniach, oczywiście, przesłuchiwni zazwyczaj unikają obciążania siebie samych: strzelali zawsze tylko inni. Tylko wtedy, gdy wielu świadków zidentyfikowało ich ponad wszelką wątpliwość jako morderców, przyznają się do tego przestępstwa - ale do żadnego innego.

"Przebieg takiej akcji był następujący:

*O godz. 6.30 rano kapitan **Wüpper** kazał nam udać się do jadalni, gdzie poinformował nas, że o godz. 7.00 rozpocznie się akcja żydowska. Wyjaśnił, że kompania karabinowa, Reiterzug, Rada Żydowska, polska policja kryminalna i policja ukraińska zostały już przez niego poinformowane. Wspomniane oddziały musiały stawić się w koszarach o godzinie 7.00 z karabinem lub pistoletem. Następnie Wüpper utworzył grupy poszukiwawcze, którym przydzielono miejsca poszukiwań. W tym samym czasie ogłosił też, dokąd Żydzi mają być zabrani. Albo na stację kolejową (skład towarowy), albo do kina Colloseum. Wyznaczone do tego celu grupy miały łapać Żydów w określonych miejscach i dostarczyć ich do tych wyżej wymienionych, gdzie byli przetrzymywani często kilka dni. Tam Żydzi byli sortowani przez kapitana Wüppera w obecności SD, kilku czołowych urzędników fabryki zbrojeniowej Karpaten-Öl AG, Judenratu... na tych do odtransportowania lub rozstrzelania. Żydzi, którzy mieli zostać rozstrzelani, zostali zabrani przez wyżej wymienione oddziały do pustych lejów naftowych powyżej rzeźni. Gdzie po uprzednim rozebraniu się musieli się położyć na brzuchu. Następnie wyznaczeni do wykonania egzekucji poprowadzili ich w grupach liczących od 10 do 15 osób do dołu, gdzie zostali ustawieni na jego brzegu i zabici pistoletami w tył głowy. Referent d/s żydowskich z Drohobycza o nazwisku **Gabriel**, który sam obsługiwał pistolet maszynowy, powiedział do swojego ukraińskiego ładowacza, bo za wolno napełniał magazynek do jego pistoletu maszynowego.: "jeśli się nie pospieszysz, też zestrzelę cię do środka". Gabriel był Austriakiem, który w policji w Eisenstadt pracował jako inspektor okręgowy, a w tym czasie był referentem d/s żydowskich w SD w Drohobyczu. Razem z SD i Gabrielem nad dołem stał również Leopold Mitas i wziął udział w rozstrzeliwaniach. Ilu Żydów zastrzelił Mitas, nie mogę powiedzieć. W ramach tej akcji zlikwidowano około 1000 Żydów. Egzekucja trwała od około 8:00*

rano do południa. Pamiętam, że przy tej okazji ludzie, którzy rozstrzeliwali Żydów, pili sznapsa przyniesionego przez SD. Kapitan Wüpper, gdy przeprowadzono egzekucję większości Żydów, wydał żydowskiej Służbie Porządkowej, która składała się z kilku mężczyzn rozkaz, aby zrzucić ziemię na zwłoki, a po wykonaniu tej pracy rozkazał, aby się położyli i oni również zostali zastrzeleni. Przez kogo te osoby, tzn. czy Wüpper, Mitas czy SD zażądali te rozstrzelania, nie mogę określić.

Moja rola w tym zdarzeniu polegała na doprowadzeniu Żydów z rzeźni do dołu, wraz z innymi policjantami, w tym Neumayerem, Guldaniem. Ja sam nikogo nie zastrzeliłem w tej akcji. Jeśli Mitas twierdzi, że byłem w to zamieszany, to nie jest to prawdą. ...

Odkomenderowanym do egzekucji rozkazano wziąć udział w akcji, ale nie było przymusu, aby brać udział w rozstrzeliwaniach. W każdym razie miałem wówczas takie wrażenie, że kapitanowi Wüpperowi i Mitasowi nie sprawiało to trudności, a może nawet sprawiało im przyjemność przeprowadzenie tych egzekucji.“

Źródło: Wydział 1731 LASH (Landesarchiv Schleswig-Holstein), s. 420-426, Komenda Główna Policji w Wiedniu, Wydział I, transkrypt przesłuchania Pölla, Josefa, 10 lipca 1947 r., godz. 10.00.